

En natt i Karelen

”Morgonen var vacker, dess himmel välvde sig blå och klar, och ur skogen omkring hördes bruset av en frisk nordvästan”. Dette var budskapet for Jukola-stafetten 2017. Setningen stammer fra Aleksis Kivis roman ”Sju brødre” som kom ut i 1870. Dette var den første romanen som ble skrevet på finsk av en finne for finner. Romanen har blitt en grunnpilar for finsk bevissthet og kultur og Jukolakavlen bygger opp om og stadfester denne grunnpilaren. Derfor stiller 1330 finske lag opp sammen med 260 utenlandske for å uttrykke sin stolthet over land og kultur. Og naturlig nok har stafetten 7 etapper. Brødrene i romanen vokste opp i Jukola, derav navnet.

Jukolakavlen – verdens største orienteringsstafett

Stafetten har siden starten i 1949 vokst seg til å bli verdens største orienteringsstafett. I år var 1590 7-manns herrelag påmeldt til stafetten som startet kl. 23.00 lørdag kveld. I tillegg deltok 1273 damelag på stafetten tidligere på dagen med 4 etapper, til sammen over 16 000 o-løpere.

Joensuu-Jukola 2017

Årets utgave av stafetten ble arrangert i Nordre Karelen, 50 mil nordøst for Helsinki ikke langt fra russergrensa. Sentrum i den tidligere kommunen Eno med innbyggertall omtrent som Birkenes ble valgt som arena. Den ble slått sammen med storkommunen Joensuu i 2009, så samme prosesser foregår i mange land. Hele bygda blei satt i sving med arrangementet som krevde ca. 1 500 frivillige. Nesten som NM på Birkeland i 1963. Arbeid med kart og løyper hadde pågått i flere år før den store helga. En bonde og skrotnisse nær stadion fikk leid bort jordene sine til teltplass. Hundrevis av militærtelt ble satt opp som tilreisende lag kunne leie for helga. Andre hadde med sine egne telt og skauen ble full av telt i alle farger og størrelser. Flittige damer i nabolaget så sitt snitt til egne private inntekter og etablere utekaféer i hagen.

Bygda gjorde sitt aller ypperste for å ta i mot o-løpere fra hele verden og hele verdenseliten stilte for sine respektive lag, nærmere 2900 lag fra 19 land hadde meldt seg på til dette gigantarrangementet. Orienteringsgruppa i Birkenes stilte lag siste gang i 2010 og nå var det ei gruppe i laget som syntes at

nå var det på tide å bevege seg ut fra indre Agder til de store arenaer igjen. Bygdas mest entusiastiske o-løpere i alle aldre stilte opp. Unggutta Asgeir Reiersen Jensen, Magnus Mosfjell, Kristian Nyhus og Sigurd Svaland Aas fikk følge av de godt voksne Lars Jøran Sundsdal, Espen Birkenes og Steinar Aas. Den enda eldre Bjørn Stormoen ble lurt med sum lagleder og reserve. Alle har ry på seg for å være trauste og måteholdne karer. Likevel tok ikke lagets leder Svein Roar Jonsmyr noen sjanser da billetter ble bestilt. Ankomst i Helsinki midnatt fredag kveld ga liten mulighet for utskeielser når de måtte avgårde grytidlig lørdag morra. Hjem gikk flyet mandag morra klokka sju, noe som ga små sjanser for nattlig feiring av eventuelle sportslige triumfer.

Lørdag ble det en lang ferd gjennom uendelige store finske skoger. Naturlig nok meldte sulten seg og det blei tid for å stoppe for et bedre måltid. Men det må være dårlige tider og utflytting fra utkanten. Stadig ble laget fristet med skilt om lekre måltider, men det ene etablissementet etter det andre hadde satt kroken på døra. Omsider, omkring midtveis nådde de Jari Pekkas veikro. Her var det mulig å velge en mengde retter. De trauste kara valgte kjøttkaker og poteter i brun saus mens ungdommen stappa i seg hamburgere og pizza.

Tidlig på kvelden nådde de Eno og fant sitt militærtelt i skrotbondens åker. Eieren sjøl satt utenfor kåken sammen med jämthunden sin og så på de store folkemengdene han hadde fått besøk av og tenkte nok på de gode inntektene dette ga. Laget leste instruksjonene for løpet nøye og gikk grundig gjennom rutiner for veksling og utløp fra stadion som var lagt til stedets sentrum og skole. Her bli ingenting overlatt til tilfeldighetene. Sunn mat og drikke ble tatt inn i riktige mengder og laget lada opp psyken til en langt natt i skogen.

Birkenes har vært så heldig å få Lars Jøran Sundsdal fra nabobygda Tveit med i klubben. Han er en tidligere eliteløper og har tidligere vært med på å få en 12. i stafetten. Her hadde laget en selvskreven mann til første etappe. Til det kreves erfaring, gode orieteringsegenskaper og ikke minst; det er viktig å holde hodet kaldt når du står på startstrekken med over 1 500 andre klar til nattlig dyst i de karelske skoger.

I orienteringsstafett benyttes såkalt gafling. Det vil si at løpere på samme etappe ikke har nøyaktig samme løype. På noen strekk kan løperne ha forskjellige poster. Det nytter derfor ikke å henge på en rask løper og putte kartet i lomma. Til slutt har alle lag løpt de samme strekkene og hatt de samme postene.

Kl. 23.00 kimte det for full musikk fra kirkeklokkene i Eno og Jukolastafetten 2017 var i gang. Hovedgata foran kirken var full av løpere med hodelykter oppstilt i nummerrekkefølge og nå satte hele horden seg i rask bevegelse. Nærmere fem minutter tok det før hele flokken hadde forsvunnet ut i skogen. Lars Jøran med startnummer 584 måtte bare følge strømmen vel en kilometer ut til der orienteringa begynte. 13 km nattorientering med 20 krevende poster hadde Lars Jøran foran seg. Med kløkt og erfaring kom han gjennom løype uten en eneste bom og kunne sende ungutten Asgeir Reiersen Jensen ut på andre etappe som nummer 461.

Egentlig anbefaler arrangørene å sette de yngste løperne på kortere etapper. Asgeir er imidlertid topp trent og har fått inn en god o-teknikk. 15-åringen ble derfor klubbens selvsagte valg på den 14,3 km lange andre etappen. Og Asgeir skuffa ikke sine klubbkamerater. Med full fart og topp konsentrert fant han alle sine 28 poster uten nevneverdige problemer. 180 løpere ble nødt til å melde pass for Asgeir som førte laget opp til 281. plass. Asgeir var svært fornøyd da han kom i mål. Største problemet var alle som løp sakte og skapte problemer da han skulle forbi.

Tredje etappe passa som hånd i hanske for Espen Birkenes fra Birkenes i Birkenes. 27 poster og 12,5 km passer for en som er vant til å jobbe nøyaktig og målretta. Etterhvert begynt det å lysne i skogen, men hodelykta var god å ha for kartlesinga. Da Espen kom i mål i firetida søndag morgen var laget på 361. plass.

4. og 5. etappe var de korteste etappene, hver på ca. 8 km. Til gjengjeld hadde løypeleggerne brukt vanskelige deler av terrenget til disse etappene slik at løperne her virkelig fikk prøvd sine orienteringstekniske ferdigheter. På disse etappene hadde Birkenes to løpere fra Mosfjell.

Kristian Nyhus hadde fått tildelt den fjerde etappen og han la optimistisk i vei. Han kom godt igang og traff de første postene godt. Etterhvert ble han tappa for krefter og sleit litt med å finne et par poster. Russefeiring og eksamenslesing hadde ikke gitt nok tid til den treninga han hadde ønska, men han kom trygt gjennom løypa og kunne gi femteetappekartet til 15-åringen Magnus Mosfjell.

Magnus er løpssterk og løp raskt laget opp noen plasser. Mot slutten hadde løypa flere poster i ei krevende li med få sikre holdepunkter og med mange muligheter for å pådra seg tidstap på postene.

Her gjorde Magnus en miss som kostet noen minutter. Men han hadde krefter igjen og kom i fin stil inn på stadion etter å ha stempla på alle sine 20 poster.

6. etappe var forbeholdt den erfarne Steinar Aas. Som kommunens geodataansvarlig er han nesten som proff kartleser å regne og med gode forberedelser foran Jukola hadde laget store forventninger til han. Og Steinar skuffa ikke. Løper etter løpert ble passert på hans 11 kilometer mot mål og laget hadde rykka opp nesten 60 plasser da Steinar sendte sønnen Sigurd ut på siste etappe på 13,8 km.

Sigurd Svaland Aas holdt hodet kaldt og posjonerte kreftene godt. Uten en eneste bom og med god fart gjorde han sitt livs orienteringsløp. Mens trøtte lagkamerater lå utslått i teltet spurta han laget inn til en fantastisk 386. plass blant 1555 startende lag.

Stafetten ble vunnet av IFK Gøteborg (ikke fotballaget). Dette var første svenske seier siden 1992. Beste norske lag ble Halden på 5. Plas.

Etter nesten 12 timer med orientering over 79 km og med 162 poster var laget naturlig nok kjempefornøyd med innsatsen. Det var mange kilder til feil underveis. Poster hang tett og det var lette å stemple feil. Flere lag ble diska fordi de tok feil kart ved veksling. Alt utstyret fungerte som det skulle. Det var en fornøyd gjeng som traska i vei de 4 kilometrene til jordet det bilen stod parkert.

Laglederen , småbruker Bjørn Stormoen, fikk endelig sett det finske grøftesystemet på nært hold. Som han har også finnene utfordringer med mye myrjord. De har løst dette med små åpne grøfter hver 20 meter på jordene. I mellom er jordet godt profilert mot de åpne grøftene. Dette er noe som burde prøves på Birkelands myrer.

Det var en søvnig gjeng som satt seg i bilen tilbake til Helsinki. Sjøførene byttet på å kjøre. Igjen ble det stopp på Jari Pekkass matsenter. For å markere den gode innsatsen kasta også den voksne garde seg over hamburgere og pommers frites denne gangen.

Tidlig mandag morgen letta flyet med Birkenlaget fra flyplassen og på formiddagen var de igjen på Birkeland. Småbruker Stormoen satte i gang slåmaskinen, andre dro på jobb og andre tok seg en velfortjent hvil. Innsatsen i Finland ga mersmak. Neste år går Jukolakavlen i Lathi. Og Birkenes håper på å stille med enda flere lag og også et damelag.

